UCHWAŁA NR XXXII/197/26
RADY MIEJSKIEJ W OSIEKU

z dnia 27 października 2026 r.

w sprawie ustanowienia pomnika przyrody nieożywionej – głaz narzutowy, na terenie miejscowości Niekrasów, Gmina Osiek

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662; zm.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 oraz z 2026 r. poz. 912) oraz art. 44 ust. 1, ust. 2, ust 3a, art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13; zm.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1673 oraz z 2026 r. poz. 426, poz. 737 i poz. 912.) po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach, uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się pomnikiem przyrody nieożywionej – głaz narzutowy o wymiarach: wysokość 85 cm oraz obwód 5,50 m, położony w miejscowości Niekrasów, znajdujący się na terenie działki o numerze ewidencyjnym 816, obręb 0008 Niekrasów, zwany dalej „pomnikiem przyrody".

2. Współrzędne geograficzne umiejscowienia pomnika przyrody są następujące: 50° 29' 33.1" N 21° 23' 37.0" E

3. Położenie pomnika przyrody, o którym mowa w ust. 1 określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

4. Nadaje się pomnikowi przyrody, o którym mowa w ust. 1 nazwę – „STANISŁAW".

§ 2. Szczególnym celem ochrony pomnika przyrody jest ochrona tworu przyrody nieożywionej, charakteryzującej się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, naukowymi oraz historycznymi, a także cechami osobniczymi, takimi jak wiek i rozmiar.

§ 3. W stosunku do pomnika przyrody nieożywionej, o którym mowa w § 1, wprowadza się następujące zakazy:

1) niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu lub obszaru,

2) uszkadzania i zanieczyszczania gleby,

3) umieszczania tablic reklamowych.

§ 4. Nadzór nad pomnikiem przyrody sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Osiek.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Osiek.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Osieku

Piotr Baran

Załącznik do uchwały nr XXXII/197/26
Rady Miejskiej w Osieku
z dnia 27 października 2026 r.

Położenie głazu narzutowego

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13; zm.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1673 oraz z 2026 r. poz. 426, poz. 737 i poz. 912.), przyroda, jako dziedzictwo i bogactwo narodowe, podlega szczególnej ochronie ze strony organów administracji publicznej oraz całego społeczeństwa.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie przyrody, jedną z form ochrony przyrody są pomniki przyrody. W myśl art. 40 ww. ustawy, pomnikami przyrody definiuje się „pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.”

Na podstawie art. 44 ustawy ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy, w której określa się nazwę, położenie, sprawującego nadzór, cele ochrony, zakres czynnej ochrony oraz zakazy – wybrane spośród tych wymienionych w art. 45 ust. 1. Projekt uchwały został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach.

Wniosek o ustanowienie pomnika przyrody złożyła grupa *Natura_staszowskie* wraz z lokalną społecznością. We wniosku wskazano, że głaz narzutowy zlokalizowany jest na placu przed kościołem parafialnym w miejscowości Niekrasów, na terenie działki nr 816, stanowiącej własność Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny oraz proponuje się nadanie głazowi nazwy „STANISŁAW”, na cześć wieloletniego proboszcza parafii Niekrasów – ks. Stanisława Bastrzyka (pełniącego posługę w latach 1998–2021), a zmarłego w 2025 r., którego działalność duszpasterska i społeczna trwale wpisała się w historię miejscowości i parafii Niekrasów.

Zgodnie z opisem (stanowiącym załącznik nr 1 do wniosku nr PP/01/25_OS, opracowanym przez prof. UJK dr hab. Marię Górską-Zabielską oraz Zbigniewa Walenciaka) wspomniany głaz narzutowy wyróżnia się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi, geologicznymi i poznawczymi. Jest to eratyk przewodni – granit rapakivi alandzki – pochodzący z Wysp Alandzkich na Morzu Bałtyckim. Skała powstała w wyniku konsolidacji magmy około 1,7–1,5 mld lat temu, a na teren obecnej gminy Osiek została przytransportowana przez lądolód skandynawski w czasie zlodowacenia san II, około 480–420 tys. lat temu.

Głaz posiada dobrze zachowaną, obtoczoną formę, świadczącą o jego transporcie w wysokoenergetycznym środowisku subglacjalnym. Jego wymiary wynoszą: długość 1,75 m, szerokość 1,25 m, wysokość 0,85 m, przy obwodzie około 5,50 m i masie szacowanej na około 3,1 tony. Struktura mikropegmatytowa, obecność dużych owoidalnych skaleni alkalicznych z charakterystyczną obwódką plagioklazową oraz dodatki biotytu i hornblendy jednoznacznie potwierdzają jego skandynawskie pochodzenie.

Pierwotnie głaz znajdował się około 450 m od obecnej lokalizacji, za torami kolejowymi PKP, w pobliżu linii wysokiego napięcia. Został odnaleziony przez mieszkańców i przeniesiony na plac przykościelny, który w latach 1661–1832 pełnił funkcję cmentarza. Obecnie głaz stanowi element upamiętniający historię tego miejsca, został oznakowany tablicą w formie krzyża i pełni funkcję kulturową oraz edukacyjną.

Ustanowienie pomnika przyrody przyczyni się do:
– zachowania unikatowego świadka epoki lodowcowej,
– ochrony georóżnorodności regionu,
– podkreślenia walorów historycznych i kulturowych miejscowości Niekrasów,
– wzmacniania tożsamości lokalnej,
– popularyzacji wiedzy geologicznej i zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
– budowania wizerunku Gminy Osiek jako samorządu dbającego o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe.

W świetle przedstawionych argumentów ustanowienie głazu narzutowego „STANISŁAW” pomnikiem przyrody jest w pełni zasadne.